

Κοινωνική Συμμετοχή για την Αειφόρο Ανάπτυξη

ΜΑΡΙΕΤΤΑ ΓΙΑΝΝΑΚΟΥ

Νευρολόγος-Ψυχίατρος

τ. Υπουργός Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων

ΟΛΟΙ ΣΥΜΦΩΝΟΥΜΕ ΟΤΙ η πορεία ανάπτυξης της Ελληνικής Κοινωνίας μέσα στο ανταγωνιστικό περιβάλλον της παγκοσμιοποίησης βασίζεται στις πλουτοπαραγωγικές πηγές της και την ικανότητα της επερχόμενης γενιάς, δηλαδή της σημερινής νεολαίας μας, να παράγει νέα γνώση και καινοτομίες διατηρώντας τις υψηλές πολιτισμικές και κοινωνικές αξίες που χαρακτηρίζουν τους Έλληνες.

Τις τελευταίες δεκαετίες η επιστημονική κοινότητα μας πληροφορεί αδιαλείπτως για τις ποικιλόμορφες ανθρωπογενείς περιβαλλοντικές παρεμβάσεις στη γη. Ο πλανήτης μας έχει τραβήξει για τα καλά τα φώτα της δημοσιότητας για τα προβλήματα που του προκαλούμε, όπως την “τρύπα του όζοντος”, τη ρύπανση της ατμόσφαιρας και των υδάτων, την όξινη βροχή, την καταστροφή δασών και οικοσυστημάτων και φυσικά την κλιματική αλλαγή που εμφανίζεται κυρίως με τη μορφή της “Παγκόσμιας Θέρμανσης”. Είναι πλέον αντιληπτό από όλους μας ότι το ανθρώπινο γένος στην πρόσφατη εξέλιξή του μαζί με τη πληθυσμιακή έκρηξη έχει πολλαπλασιάσει τις δραστηριότητές του με μεγάλη ταχύτητα, σε σχέση

με όλη την ιστορία της γης, διαταράσσοντας μακροχρόνιες ισορροπίες της φύσης και προξενώντας ξαφνικές χημικές αλλαγές στην ατμόσφαιρα και την υδρόσφαιρα, αλλά και καταστροφικές αλλαγές στα οικοσυστήματα.

Πρέπει να αναγνωρίσουμε ότι η γενιά μου, καθώς και η προηγούμενη, κατάφεραν πάρα πολλά πράγματα στην ανάπτυξη της χώρας και τους δημοκρατικούς θεσμούς, χωρίς όμως να καταφέρουν να επιδείξουν αντίστοιχη επίδοση στην προστασία του φυσικού μας περιβάλλοντος, που σύμφωνα με τη διεθνή βιβλιογραφία θεωρείται παγκοσμίως ιδιαίτερα για τη μεσογειακή του βιοποικιλότητα, με τα σπάνια οικοσυστήματα και το εύκρατο μεσογειακό κλίμα.

Η άναρχη και χωρίς αισθητική δόμηση στις πόλεις και δυστυχώς σε πολλά χωριά μας, η αυθαίρετη δόμηση και οι χωματερές, η πρόκληση πυρκαγιών για προσωπικούς χωροταξικούς λόγους, η κατασπατάληση των υδάτινων πόρων, η υπερβολική χρήση Ι.Χ. αυτοκινήτων, τα καταναλωτικά πρότυπα, η έλλειψη σεβασμού για τα απειλούμενα είδη, η περιορισμένη ανακύκλωση, η έλλειψη αρχών και συστημάτων περιβαλλοντικής διαχείρισης στις κτιριακές εγκαταστάσεις του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα είναι ορισμένες από τις περιβαλλοντικές συμπεριφορές που οι προηγούμενες γενιές κληρονομούν στις επόμενες. Η νοοτροπία μας ως λαού συνδέεται περισσότερο με το “ατομικό συμφέρον”, παρά με τα περιβαλλοντολογικά “κοινά”. Το τοπίο συμπληρώνεται, ή μάλλον υποστηρίζεται, από την περιορισμένη ικανότητα των δημοσίων υπηρεσιών να συνεργαστούν με διάρκεια και ειλικρίνεια για τα περιβαλλοντικά μας θέματα. Πρέπει να αλλάξουμε συμπεριφορές απέναντι στο φυσικό περιβάλλον και τα οικοσυστήματα μας.

Ωστόσο οι έννοιες της προστασίας του περιβάλλοντος και της αντιμετώπισης των κλιματικών αλλαγών στον 21ο αιώνα που ζούμε, συνδέονται άμεσα και με την μακροοικονομική μας ανάπτυξη. Το Πρωτόκολλο του Κιότο και οι υπόλοιπες πρωτοβουλίες της Ε.Ε. για την προστασία του περιβάλλοντος, τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και την

ενεργειακή αποτελεσματικότητα, θα μετρούν συνεχώς τις επιδόσεις μας συνδέοντάς τις με το γενικότερο κόστος παραγωγής της χώρας και δημιουργώντας μάλιστα νέα και μη κλειστά επαγγέλματα. Τον Ιανουάριο του 2007 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έθεσε για το 2020 ταυτόσημους στόχους για την κλιματική αλλαγή (*μείωση 20% εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου*) και για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (*αύξηση στο 20% των συνολικών ευρωπαϊκών αναγκών*) και για πρώτη φορά αναφέρθηκε σε ενέργειες μείωσης των αερίων του θερμοκηπίου έξω από το πλαίσιο του συστήματος εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπών, που ισχύει για όλες τις βιομηχανικές χώρες που έχουν υπογράψει το Πρωτόκολλο του Κιότο.

ΚΙΟΤΟ σημαίνει ότι παραγωγικοί τομείς όπως οι μεταφορές, η γεωργία, η διοίκηση, η διαχείριση και φυσικά οι ίδιοι οι καταναλωτές θα πρέπει να δημιουργήσουν συνθήκες λειτουργίας, έργα και δράσεις που θα μετριάσουν τις εκπομπές των αερίων του θερμοκηπίου. Το κόστος των εκπομπών του διοξειδίου του άνθρακα και των άλλων αερίων του θερμοκηπίου αγγίζει όλους μας και γι' αυτό πρέπει να το αντιμετωπίσουμε. Το κόστος των κλιματικών αλλαγών το επωμίζονται όλοι, η βιομηχανία και η παραγωγή, το εμπόριο, η διοίκηση και φυσικά ο καταναλωτής, εφόσον έχει αρνητικά περιβαλλοντικά πρότυπα.

Η αλλαγή όμως των συμπεριφορών σε ό,τι αφορά στην αειφόρο ανάπτυξη, το περιβάλλον και την αντιμετώπιση των κλιματικών αλλαγών δεν γίνεται χωρίς την κατάλληλη παιδεία. Η εκπαίδευση για τη μεταφορά γνώσης και καλών πρακτικών στην αειφόρο ανάπτυξη είναι το κλειδί για τις αλλαγές που πρέπει να γίνουν τώρα από τις παρούσες και τις επόμενες γενιές, με τη δική μας βέβαια υποστήριξη, εφόσον έστω και αργά αντιληφθήκαμε τι πρέπει να κάνουμε.

Αυτό πρακτικά σημαίνει ότι μαζί με άλλες πολιτικές και μέτρα χρειαζόμαστε μια αλλαγή στη δομή των προγραμμάτων μάθησης και τις διδακτικές μεθόδους, ενσωματώνοντας αρχές της εκπαίδευσης για την αειφόρο ανάπτυξη στην εκπαιδευτική διαδικασία. Η μη τυπική και

άτυπη εκπαίδευση επίσης, στην οποία περιλαμβάνονται προγράμματα ευαισθητοποίησης του κοινού και δια βίου μάθησης, πρέπει να έχει στόχο την καλύτερη κατανόηση των σχέσεων μεταξύ των κοινωνικών, οικονομικών και περιβαλλοντικών θεμάτων σε τοπικό και παγκόσμιο επίπεδο. Η ενημέρωση για το περιβάλλον και την κλιματική αλλαγή πρέπει να προσφέρεται σε όλους, και στα σχολεία και στα Πανεπιστήμια. Μια τέτοια προσέγγιση θα μας βοηθήσει να αντιπαρέλθουμε ένα ακόμα μη ωφέλιμο χαρακτηριστικό της φυλής μας, την έλλειψη ειλικρινούς συνεργασίας μεταξύ μας, αφού η Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη αναπτύσσει και ενισχύει την ικανότητα ατόμων, ομάδων, κοινωνιών, οργανισμών και χωρών να διαμορφώνουν από κοινού απόψεις και επιλογές με έναν κοινό στόχο.

Οφείλουμε όλοι να αντιληφθούμε ότι η αειφόρος ανάπτυξη δεν απαιτεί ριζοσπαστικές και απότομες λύσεις, αλλά σταδιακές και συγχρονισμένες αλλαγές, που θα στηρίζουν τη μακροοικονομία με τη συμμετοχή της κοινωνίας.

Όλα τα προβλήματα που επηρεάζουν το περιβάλλον και την αειφόρο ανάπτυξη, παγκόσμια ή τοπικά, πρέπει να υιοθετήσουν κοινή εκπαιδευτική, ερευνητική αλλά και κοινωνική συνισταμένη. Στην έρευνα τίθεται αρχικά ένα ερώτημα και ακολουθούν οι προτάσεις για την επίλυσή του. Πώς θα μειώσω την παρέμβαση του ανθρώπου στο περιβάλλον; Αυτό είναι το ερώτημα που καλούμαστε να απαντήσουμε ρεαλιστικά ως άτομα και ως κοινωνία.

